

WESTMINSTERI BÉKESZERZŐDÉS

Westminster, 1674. február 19.⁴⁴

Békeszerződés a legfenségesebb és leghatalmasabb király II. Károly, Isten kegyelméből Anglia, Skócia, Franciaország és Írország királya, a Hit védelmezője stb. és a Holland Egyesült Tartományok Rendi Gyűlésének Nagy és Hatalmas Lordjai között. 1674. február 9/19.

Mi, II. Károly Isten kegyelméből Nagy-Britannia, Skócia, Franciaország és Írország királya, a Hit Védelmezője, stb. ezennel tudatjuk és jelezzük az összes és minden egyes személynek, akiket ez illet vagy akikre bármilyen módon vonatkozhat, hogy mivel Spanyolország legfenségesebb Régens királynője⁴⁵ több alkalommal erőfeszítést tette arra vonatkozóan, hogy a béke és a barátság helyreálljon köztünk és a Holland Egyesült Tartományok Rendi Gyűlésének Nagy és Hatalmas Lordjai között, és mivel a nevezett béke és a barátság helyreállításának érdekében a *States General* maga is újra és újra különféle leveleket küldött nekünk és teljhatalommal ruházta fel (ahogyan jelen szerződés végén belefoglalták a szövegbe) a legelőkelőbb és legkiválóbb jovari és velascoi Lord Peter Fernandezt, Fresno márkiját, *Katolikus Ófelsége* királyi kamarását és a legfenségesebb és leghatalmasabb király II. Károly, Spanyolország királyának, stb. a legfenségesebb királyhoz, Nagy-Britannia királyához stb. küldött rendkívüli követét, hogy nevükben egyezzen meg és szerződjön az általunk hasonlóan teljhatalommal felruházott és felhatalmazott, megbízott és meghatalmazott személyekkel, mely személyek szintén megtalálhatóak [aláírták] jelen egyezmény záró részében. Így megbízottaink találkoztak a fent nevezett Lorddal, Fresno márkijával és miután minden kérdést mindkét fél hosszasan megvitatott, teljes terjedelmében megegyeztek jelen szerződésben és megfogalmazták a következő cikkeket:

Merthogy a végzetes háború megszüntetése, mely nemrégiben tört ki és mely most is tart a legfenségesebb és leghatalmasabb király, Lord II. Károly, Nagy-Britannia, Franciaország és Írország királya, a Hit védelmezője, stb. és a Holland Egyesült Tartományok Rendi Gyűlésének Nagy és Hatalmas Lordjai között, nemcsak szinte az egész keresztény világ óhaja, hanem leginkább Spanyolország legelőkelőbb Régens királynőjéé, aki a Britannia és Spanyolország Koronái között mindig is létező ősi szövetségre és egyetértésre való tekintettel, maga is minden fáradalmat megtett és gondot viselt annak érdekében, hogy, minden nézeteltérés Nagy-Britannia királysága és az Egyesült Tartományok Tartományai között szűnjön meg és lehetséges legyen a béke helyreállítása amilyen hamar csak lehet. Továbbá merthogy a fent nevezett

⁴⁴ A szerződés nyomtatásban fennmaradt szövegét lásd a Jacques Dumont által szerkesztett *Corps Diplomatique* (1726–1731) 7. kötetében (253–255.), továbbá az *Actes et Mémoires des Négociations de la Paix Nimégue* (1697) 1. kötetében (606.) és végül a J. A. De Abreu y Bertodando által kiadott *Coleccion de los Tratados de Pas de Espana* (1751–1752) 2. kötetében (17–30.). A szerződés angolra fordított szövege a *A General Collection of Treatys* (1710) című munka 3. kötetében (275–281.) és George Chalmers *A Collection of Treaties* (1790) című könyvének 1. kötetében (172–177.) maradt fenn. Davenport–Paullin: *European Treaties*, 232.

⁴⁵ A betegségekben szenvedő II. Károly (1665–1700) spanyol király alkalmatlan volt az uralkodásra. Károly helyett 1665-től 1675-ig anyja, az osztrák ágából származó Habsburg Mária Anna (1677–1679 között féltésvére, Don Juan José de Austria herceg) kormányzott. (<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/106876/Charles-II> – 2012. 01. 16.)

Egyesült Tartományok States Generalja éppúgy különféle leveleivel, mint újabb és megismételt üzeneteivel egyaránt próbálta a fent nevezett *Nagy-Britannia legfenségebb királyát* meggyőzni arról, hogy hajlandó legyen meghallgatni és megérteni a béke megkötésének feltételeit, továbbá, hogy a békétárgyalás során könnyen és szerencsésen meghozzák ezeket az óhajtott cikkelyeket, ezért a Gyűlés teljhatalommal ruházta fel a legelőkelőbb és legkiválóbb jovari és velascoi Lord Peter Fernandezt, Fresno márkiját, *Katolikus Őfelsége* egyik királyi kamarását és a *legfenségebb és leghatalmasabb herceg úr II. Károly*, Spanyolország királyának a nevezett *Nagy-Britannia legfenségebb király urához* stb., küldött rendkívüli követét, hogy a nevében és részéről egyezzen meg és, hogy számára megkösse a békét a fent említett *Nagy-Britannia legfenségebb királyával*. A nevezett *Nagy-Britannia legfenségebb király*, aki azért kezdte ezt a háborút, hogy erős és tartós béké jöjjön létre, *Spanyolország legfenségebb Régens királynőjének* közvetítését annyira nagyra értékelte, hogy e tekintetben készségesen hozzájárult a fent nevezett *States General* kívánásaihoz. Továbbá *Őfelsége* és az említett *States General* között létrejövendő és megkötendő békeszerződés érdekében *Őfelsége* küldötteiként kinevezte és kijelölte, mint képviselőit, megbízottait és ügyvivőit; [*Őfelsége*] teljhatalommal ruházta fel a nagyon odaadó és igazán szeretett titkos tanácsosát Heneaget, Daventry báróját, Finch-et, Anglia nagy peccsétjének őrzőjét, továbbá a nagyon odaadó és igazán szeretett rokonát és titkos tanácsosát Tamást, Latimer vicomtját, Anglia főkinctárnokát, továbbá Jakabot, Monmouth herceget, *Őfelsége* királyi testőrségének kapitányát, továbbá Jakabot, Ormonde herceget, a király udvartartás intézőjét, továbbá Henriket, Arlington grófját, *Őfelsége* magán titkárainak egyikét, továbbá másik magán titkárát, a nagyon hűséges titkos tanácsosát, Henrik Coventry urat. A nevezett megbízottak és küldöttek találkoztak és tanácskoztak az *Egyesült Tartományok States Generaljának* nevében hasonló hatalommal felruházott, fent nevezett Lorddal, Fresno márkijával. Ők egybehangzóan és kölcsönösen megegyeztek és megállapodtak ezen végső pontokban, fejezetekben, egyezményekben és a következő cikkelyekben, tudniillik:

I. Megegyeztünk és megállapodtunk abban, hogy a mai naptól kezdve erős és sérthetetlen béke, egyetértés és barátság legyen *Őfelsége, Nagy-Britannia király* és a *Nagy és Hatalmas Egyesült Tartományok Rendi Gyűlése*, valamint minden összes alattvalóik között Európán belül csakúgy, mint azon kívül minden területen és bármilyen helyen.

II. Abból a célból, hogy ez a kívánatos egyetértés a fent nevezett *király* és a nevezett *States General* között, amilyen hamar csak lehet hatályba léphessen a felek megállapodtak és megegyeztek abban, hogy közvetlenül ezen békeszerződés közzététele után a felek mindenfajta ellenséges tevékenységet azonnal be kell, hogy tiltsanak és, hogy egyik fél se adjon ki vagy engedjen kiadni semmilyen magán vagy hivatalos, közvetlen vagy közvetett megbízást, utasítást vagy parancsot azért, hogy ezek alapján bármilyen ellenségeskedést, támadást, harcot folytathassanak egymás ellen az azok uralma alatt álló lakosok és alattvalók. Azonban, éppen ellenkezőleg mindkét nemzet alattvalója egymással békésen és barátságosan viselkedjen.

III. Azonban, arra való tekintettel, hogy a helyek távolsága annyira különböző, hogy a

saját uralkodói utasítások és a parancsok nem érkeznek meg egyidőben az összes alattvalóhoz, így meghatározták az egymás elleni bármilyen ellenséges cselekedet és erőszak elkövetésének határidejét. Tudniillik jelen szerződés közzétételét követő tizenkettő napon túl semmilyen ellenséges cselekedetet ne lehessen elkövetni Soundingstól⁴⁶ a norvégiai Nazig⁴⁷, emellett hat hetes időtartamon túl Soundings és Tanger⁴⁸ között sem, továbbá tíz hetes időtartamon túl az említett Tanger és az Egenlító között, sem az [Atlanti-]Óceánon és a Földközi-tengeren vagy bárhol máshol; továbbá, nyolc hónapos időtartamon túl a világ egyetlen részén sem. És, ha bármilyen korábbi meghatalmazás, megtorlásról szóló levél vagy bármilyen hasonló irat alapján akármilyen ellenséges cselekedetet és erőszakot követnek el a mondott határnapok lejártát követően, akkor azokat az iratokat jogtalannak kell tekinteni és az elkövetők, mint a közbéke megsértői bűnhődjenek és [az okozott károk miatt] kötelesek legyenek kártérítést és elégtételt adni.

IV. Hogy a fent nevezett *Egyesült Tartományok States Generalja* a maga részéről megfelelő módon elismerve *Nagy-Britannia királyának* azon jogát, hogy zászlójának tisztelt tengereken a későbbiekben említett tengereken [a States General] ezennel kinyilvánítja és beleegyezik abba, hogy ha bármilyen az *Egyesült Tartományok* tulajdonában álló bármilyen hajó, akár vízi jármű, akár hadihajó, illetve bármilyen más hajó legyen az akár egyedül vagy legyen az flottában, amikor bárhol a tengeren a Finisterre-foktól⁴⁹ a norvégiai Van Staten földjének közepéig⁵⁰ bármilyen a *Nagy-Britannia királyának* tulajdonában lévő hajóval vagy vízi járművel találkozik függetlenül attól, hogy a hajók egyedül vagy többen vannak, ha azok *Nagy-Britannia királyának* zászlóját vagy lobogóját húzták fel az árbocra, akkor a fent nevezett holland vízi járművek vagy hajók kötelesek félárbcra engedni a zászlójukat hasonló módon és oly mértékű tiszteletadással, ahogyan azt bármikor vagy bárhol *Nagy-Britannia királyának* vagy jogelődjének hajói irányába a *States General* vagy jogelődjének bármely hajója megtett.⁵¹

V. Merthogy Suriname kolóniája és a gyarmat 1667-es átadását követő cikkelyek végrehajtása több alkalommal adtak a vitára és kiváltó okai voltak a legutóbbi félreértésnek *Nagy-Britannia királyának* akkori kormányzója, William Biam és a *States General* kapitánya, Abraham Quirini között, ezért elkerülendő minden jövőbeli

⁴⁶ Homokzátányok nem messze Plymouth-tól, a Csatorna nyugati része.

⁴⁷ Naz nem más, mint a Lindenaes-hegyfok, melyet gyakran neveznek a dokumentumokban Ter-Neuse-nek (Terneuse) is. Azuni, Domenico Alberte: *The Maritime Law of Europe*. Vol. II. Forman. New York 1806. 199. 181-es lábjegyzet.

⁴⁸ Tanger Marokkó északi területén található kikötőváros. A város az észak-afrikai parton, a Gibraltári szoros nyugati bejáratánál fekszik.

⁴⁹ Spanyolország észak-nyugati részén, Galicia tartományának partjainál található hegyfok.

⁵⁰ Norvégia északi részen található helység.

⁵¹ A Brit-tengert, ami sokkal nagyobb területet foglal magában, mint pusztán a Csatorna, négy földrajzi ponttal lehet körülhatárolni. A Finisterre-fok Spanyolországban („Britannia Nyugati Óceánja”) a nyugati, míg Van Staten Norvégiában az északi határát jelöli ki a teljes Brit-tengernek. A déli határon a Csatormát, míg a keleti határon a Van Statentől kiindulva az egész norvég, a dán, illetve a holland partok által határolt területet („Britannia Keleti Óceánja”) értjük. Tomlins, Thomas Edlyne: *The Law-dictionary. Explaining the Rise, Progress, and Present State of the British Law, Defending and Interpreting the Terms or Words of Art and Comprising also Copious Information on the Subjects of Trade and Government*. The 4th Edition. Vol. II. J. and W. T. Clarke. London 1835. Navy I. (4. column).

hibát a nevezett *States General* a jelenlévők által megegyezik és megállapodik a nevezett *Nagy-Britannia királyának* abban, hogy nem csak a fent említett cikkelyeket hajtják végre mindenféle pártütés és kétértelmű beszéd használata nélkül, hanem hasonlóképpen *Őfelségének* szabad kiküldeni oda egy vagy több személyt, hogy megvizsgálják a kolónián élő alattvalói helyzetét és, hogy egyeztessék velük azt az időpontot amikor is elhagyják a nevezett kolóniát. Továbbá *Őfelségének* jogában áll, hogy egy alkalommal egy, kettő vagy három hajót küldjön, hogy ezeken a nevezett alattvalókat, árukkal és rabszolgáikkal behajózhassák és elvihessék onnan. A *States General* akkori [ezen időszak alatti] kormányzója nem hozhat vagy hajthat végre olyan törvényt a földek vásárlásáról vagy eladásáról, adósságok kifizetéséről vagy a javak számbavételéről, mely másképpen kezelné az angolokat, mint ahogyan ezt eddig vagy a jövőben is a kolónia más egyéb lakosaival megtették: Sőt [az angolok] ott tartózkodásuk alatt - a többi lakoshoz hasonlóan - bírják ugyanazon jogokat, és az adósságokra vonatkozó pereskedési kiváltságokat, továbbá fizethessék a tartozásokat, és üzletet illetve szerződéseket köthessenek, ahogyan az szokásban volt más telepések között. Továbbá *Nagy-Britannia királyi Felsege* bármikor kérhesse a *States Generalt*, hogy az megfelelő és hiteles levelek alapján utasítsa a nevezett kolónia kormányzóját, hogy a nevezett angolokat ne gátolja távozásukban és engedélyezze a mondott hajók érkezését. A nevezett *States General* az ilyen kérést követő tizenöt napon belül elküldi az engedélyező levelet bármely, *Nagy-Britannia királyi felsege* által e célból oda küldöttjének és utasítsa teljes és megfelelő irattal és parancssal az ottani kormányzóját, hogy engedélyezze a hajók érkezését, éppúgy mint *Őfelsége* ilyen alattvalói közül bárkinek a behajózását, melyek elszállítanak bárkit, akit *Nagy-Britannia királya* erre a célra felhatalmazott. Továbbá a kormányzó engedélyezze a nevezett *Őfelsége* azon alattvalóinak a behajózását, amennyiben kinyilvánították, hogy hajlandóak elhagyni a kolóniát, árukkal és rabszolgáikkal és készek oda hajózni, ahova *Őfelsége* irányítja őket.

VI. Megegyeztünk és megállapodtunk abban, hogy bármilyen vidék, sziget, város, kikötő, kastély vagy erőd, mely az elmúlt szerencsétlen háború kezdete óta, illetve mielőtt a fent említett, az ellenséges cselekedetek beszüntetésére kijelölt határidő előtt került, illetve kerül az egyik féltől a másik fél birtokába Európán belül vagy azon kívül adassék vissza a korábbi tulajdonosainak ugyanabban az állapotban, mint melyben lesz, amikor jelen béke közzététele megtörténik. Továbbá a fentebb meghatározott határidő leteltét követően ne lehessen kirabolni a lakosokat vagy lerombolni az erődöket vagy elszállítani bármilyen korábban elfoglalt erődhez vagy kastélyhoz tartozó ágyút és lőszert.

VII. Hogy az 1667-es évben megkötött bredai szerződés, továbbá az abban megerősített minden korábbi szerződés is legyen megújítva és teljesen maradjon érvényben és hatályban, amennyiben azok nem mondanak ellent semmiben sem jelen szerződésnek.

VIII. Hogy az 1668-as évben Hágában a két szerződő fél között megkötött tengerészeti szerződés⁵² maradjon hatályban – hacsak egy későbbi szerződés

⁵² Lásd Chalmers: *A Collection of Treaties*, 161–171.

másképpen nem rendelkezik – jelen egyezmény közzétételét követő kilenc hónapig. Ugyanakkor egy esetleges új megegyezésről ugyanazon megbízottak döntsenek, mint akik a Kelet-Indiák kereskedelmére vonatkozó következő cikkelyben döntenek.

Azonban, ha ezen megbízottak első találkozásukat követő három hónapon belül nem tudnak megállapodni egy új tengerészeti szerződésben, akkor az ügyet is hasonló módon, ugyanúgy *Spanyolország Legfelségesebb Régens királynőjének* döntő bírósága elé kell utalni, mint ahogyan *Ófelsége* a Kelet-Indiák kereskedelmére vonatkozó szabály esetében a nevezett következő cikkelyben döntött.

IX. Figyelembe véve, hogy a kereskedelem és a hajózás kölcsönös, szabad és zavartalan gyakorlása nemcsak a jólétnek, hanem a békének is, hasonlóképpen mindkét nemzet számára kiemelt fontosságú, a feleknek semmi nincs fontosabb, mint a kereskedelem, legfőképpen a Kelet-Indiakon. Mégis tekintettel az ügy fontosságára, amely sok időt követel meg ahhoz, hogy megfogalmazhassanak erős és tartós cikkelyeket, melyek a felek alattvalóinak megelégedésére és biztonságára szolgálnának, másrésztől Európa legtöbb részének és ugyanígy mindkét fél véres [háborús] állapotára való tekintettel határozottan kívánatos a jelen szerződés gyors megkötése. Így *Nagy-Britannia királya* hajlandó engedni a *States General* azon óhajának, miszerint az ügyet vizsgálja meg a felek által kinevezett egyenlő számú megbízott. A nevezett *States General* kötelezi magát, hogy jelen szerződés közzétételét követő három hónapon belül megbízottait elküldi Londonba tárgyalni azokkal, akiket *Ófelsége* kinevezett. A feleknek hat-hat főt kell kinevezniük. Abban az esetben, ha ezen megbízottak első találkozásukat követő három hónapon belül nem tudnak megegyezni az egyezmény megkötésében, akkor a vitás kérdésekben *Spanyolország legfelségesebb Régens királynője*, mint választott döntőbíró ki fog nevezni tizenegy megbízottat. És ahogyan a fennmaradó vitás kérdésekben a megbízottak többsége dönt, azt mindkét félre kötelező érvényűnek kell tekinteni. Azzal a feltétellel, hogy a felek megbízottai attól a naptól kezdve mikor összeültek hat hónapon belül döntésre jutnak és azzal a feltétellel, hogy a döntés hasonlóképpen három hónapon belül megszületik azt követően, hogy a *Régens királynő* elfogadta azon felkérést, hogy döntőbíró legyen a felek között.

X. Minthogy *Spanyolország legfelségesebb Régens királynője* biztosította *Nagy-Britannia királyi Felségét* arról, hogy a nevezett *States General* a béke megkötésének érdekében kifizet a nevezett *Ófelsége Nagy-Britannia királynak* 800.000 patacoons [spanyol dollár vagy pataca] összeget, így a nevezett *States General* megígéri és megfogadja azt, hogy kifizeti a 800.000 patacoont a következő módon, tudniillik: a teljes összeg negyed részét közvetlenül jelen egyezmény kölcsönösen bemutatott ratifikálását követően, a maradék három részt egyenlő arányban a következő három évben.

XI. A fent nevezett *Nagy-Britannia legfelségesebb királya* és a nevezett *Egyesült Tartományok Nagy és Hatalmas States Generalja* őszintén és *bona fide* [jóhiszeműen] betartja és alattvalóikkal és lakosaikkal is betartatják az összes és minden egyes pontot, melyben jelen szerződésben megegyeztek és megállapodtak. A felek nem sértik vagy károsítják meg egymást se közvetett, sem közvetlen módon, egymás alattvalói és lakosai által. A szerződő felek aláírásukkal hitelesített és

nagypecsétünkkel megpecsételt, hivatalosan megfogalmazott, megfelelően leírt, érvényes és hatályos formájú okiratokban megerősítenek és elfogadnak minden egyes pontot, melyben korábban megállapodtak. Továbbá a nevezett okiratokat ténylegesen és hatályosan adják át egymásnak vagy hasonló módon *bone fide* kölcsönösen juttassák el egymásnak jelen egyezmény megkötését követő (vagy, ha lehetséges korábban) négy héten belül.

XII. Végezetül, amint a mondott ratifikált példányokat megfelelően és kölcsönösen bemutatták és azokat mindkét fél kicserélte a békét ki kell hirdetni Hágában a mondott ratifikáció elküldését és az átvételét követő huszonnégy órán belül.

Kelt.: Westminster 1674. február. 9/19

H. FINCH, KEEPER.
LATIMER.
ORMONDE.
ARLINGTON
H. COVENTRY.

EL MARQUES DEL FRESNO

Ezért Mi, *II. Károly Isten kegyelméből Nagy-Britannia, Franciaország és Írország királya, a Hit védelmezője*, stb. elismertük, jóváhagytuk és ratifikáltuk úgy mint a fent nevezett, utasításunkkal összhangban megkötött szerződés cikkelyeit és annak minden egyes záradékát. Jelen egyezmény jogereje által elismerjük, jóváhagyjuk és ratifikáljuk a fent nevezett cikkelyeket, biztosítva nevünkkel és királyi szavunkkal, hogy sérthetetlenül és jóhiszeműen be fogjuk tartani és végre fogjuk hajtani a nevezett egyezményben foglalt összes és minden egyes pontot. Továbbá nem fogjuk eltérni, hogy alattvalóink, továbbá királyságaink vagy birtokaink lakosai ezen cikkelyeket bármilyen módon megszegjék vagy megsértsék. Alattvalóink nagyobb bizalmának érdekében úgy intézkedtünk, hogy aláírásunkkal ellátjuk, Anglia nagypecsétjével hitelesítjük ezen egyezményt.

Kelt Westminsteren Urunk 1673/4-dik esztendejében február 10-én, uralkodásunk huszonhatodik évében.

KÁROLY, KIRÁLY.